Milí kolegové,

rádi bychom se ještě krátce vrátili k jednomu z údajů, který zazněl během naší konference a týkal se duševního zdraví českých deváťáků.

Jde o často citovaný výsledek Národního monitoringu duševního zdraví dětí z roku 2023, podle něhož 40 % českých deváťáků vykazuje známky středně těžké až těžké deprese. Co však toto číslo ve skutečnosti znamená?

Rádi bychom upozornili, že interpretace tohoto výsledku vyžaduje určitou opatrnost a stala se předmětem odborné diskuse, a to i mezi odborníky z Národního ústavu duševního zdraví (NÚDZ).

Údaj vychází z krátkého sebehodnotícího dotazníku PHQ-9, v němž žáci odpovídali na devět otázek týkajících se jejich prožívání v posledních dvou týdnech. Takový dotazník však sám o sobě nedokáže určit, zda člověk skutečně trpí depresivní poruchou. Slouží k zachycení depresivních příznaků, zatímco ke stanovení diagnózy je zapotřebí odborné klinické vyšetření. Pozitivní výsledek screeningu proto nelze automaticky zaměňovat za klinicky diagnostikovanou depresi.

Na úskalí interpretace screeningových výsledků upozornil například psychiatr Miloslav Kopeček v časopise *Psychiatrie* (2024). Ve své pilotní studii mezi 41 studenty medicíny zjistil, že téměř polovina (48,8 %) dosáhla pozitivního výsledku v dotazníku PHQ-9, přestože žádný z respondentů podle vlastních odpovědí nesplňoval subjektivně posuzovaná diagnostická kritéria depresivní poruchy. Přestože šlo o malou pilotní studii bez nezávislého klinického ověření, její výsledky názorně ukazují, proč je třeba se screeningovými údaji zacházet opatrně. K interpretaci výsledků monitoringu se kriticky vyjádřil také prof. Jiří Horáček..

Naším cílem rozhodně není zpochybňovat psychické obtíže dětí a dospívajících ani potřebu včasné podpory a prevence. Považujeme však za důležité rozlišovat mezi výskytem depresivních příznaků zjištěných dotazníkovým šetřením a skutečným výskytem klinicky diagnostikované deprese. Nepřesná interpretace těchto údajů může přispívat k nechtěné patologizaci běžné psychické nepohody.

Rádi bychom Vás proto na tuto odbornou diskusi upozornili a nabídli několik zdrojů, které pomáhají zasadit často citované výsledky do širšího kontextu.

Pro zájemce připojujeme několik relevantních zdrojů:

Miloslav Kopeček (2024): Pilotní studie škály PHQ-9 u studentů 5. ročníku 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze. *Psychiatrie, 28*(1), 39–41.

https://www.tigis.cz/images/stories/psychiatrie/Psychiatrie_2024/Psychiatrie_1_2024/PSYCH_1_2024_Kopecek_Dopisy.pdf

Jiří Horáček – Hospodářské noviny: Čtyřicet procent deváťáků depresí určitě netrpí.

https://archiv.hn.cz/c1-67882750-ctyricet-procent-devataku-depresi-urcite-netrpi-psychika-deti-se-se-testovala-spatne-uz-podruhe-rika-sef-ustavu-dusevniho-zdravi

Jiří Horáček – Radiožurnál: Prevence je klíčová. Dejme pozor, aby společenské klima nevytvářelo psychiatrické pacienty.

https://radiozurnal.rozhlas.cz/horacek-prevence-je-klicova-dejme-pozor-aby-spolecenske-klima-nevytvarelo-9599521

Národní monitoring duševního zdraví dětí a adolescentů (2023) – metodika:

https://dzda.cz/wp-content/uploads/2024/05/Metodika-monitoringu-DZDA.pdf

Děkujeme za Vaši za pozornost věnovanou tomuto tématu.

S přátelským pozdravem

Mgr. Dominika Grygarová, Ph.D.

Národní ústav duševního zdraví